

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

mardi

22-06-2004

Après-midi

dinsdag

22-06-2004

Namiddag

<i>cdH</i>	<i>centre démocrate Humaniste</i>
<i>CD&V</i>	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
<i>ECOLO</i>	<i>Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
<i>FN</i>	<i>Front National</i>
<i>MR</i>	<i>Mouvement réformateur</i>
<i>N-VA</i>	<i>Nieuw-Vlaamse Alliantie</i>
<i>PS</i>	<i>Parti socialiste</i>
<i>sp.a-spirit</i>	<i>Socialistische Partij Anders – Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht</i>
<i>VLAAMS BLOK</i>	<i>Vlaams Blok</i>
<i>VLD</i>	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>

<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>		<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>	
<i>DOC 51 0000/000</i>	<i>Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>	<i>DOC 51 0000/000</i>	<i>Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>
<i>QRVA</i>	<i>Questions et Réponses écrites</i>	<i>QRVA</i>	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>
<i>CRIV</i>	<i>version provisoire du Compte Rendu Intégral (couverture verte)</i>	<i>CRIV</i>	<i>voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)</i>
<i>CRABV</i>	<i>Compte Rendu Analytique (couverture bleue)</i>	<i>CRABV</i>	<i>Beknopt Verslag (blauwe kaft)</i>
<i>CRIV</i>	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)</i>	<i>CRIV</i>	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)</i>
	<i>(PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)</i>		<i>(PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)</i>
<i>PLEN</i>	<i>séance plénière</i>	<i>PLEN</i>	<i>plenum</i>
<i>COM</i>	<i>réunion de commission</i>	<i>COM</i>	<i>commissievergadering</i>

<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>	<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>
<i>Commandes :</i>	<i>Bestellingen :</i>
<i>Place de la Nation 2</i>	<i>Natieplein 2</i>
<i>1008 Bruxelles</i>	<i>1008 Brussel</i>
<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.laChambre.be</i>	<i>www.deKamer.be</i>
<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>	<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>

SOMMAIRE

Question de M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "un conflit entre le Centre pour l'Egalité des chances et la lutte contre le racisme et le ministère des Affaires étrangères" (n° 2239)
Orateurs: **Francis Van den Eynde, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question de M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les critiques qu'il a émises à propos d'un documentaire réalisé par la BBC sur la politique menée par Léopold II au Congo" (n° 2400)
Orateurs: **Francis Van den Eynde, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question de Mme Josée Lejeune au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation des Kurdes dans le monde" (n° 2750)
Orateurs: **Josée Lejeune, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Interpellation de M. Guido Tastenhoye au premier ministre sur "la position de la Belgique en ce qui concerne la levée de l'embargo européen sur les ventes d'armes à la Chine" (n° 341)
Orateurs: **Guido Tastenhoye, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, **Patrick Moriau**

Motions 12

INHOUD

Vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "een conflict tussen het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding en het ministerie van Buitenlandse Zaken" (nr. 2239)
Sprekers: **Francis Van den Eynde, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "zijn kritiek op een BBC-documentaire met betrekking tot de politiek van Leopold II in Congo" (nr. 2400)
Sprekers: **Francis Van den Eynde, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Vraag van mevrouw Josée Lejeune aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand van de Koerden" (nr. 2750)
Sprekers: **Josée Lejeune, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Interpellatie van de heer Guido Tastenhoye tot de eerste minister over "het standpunt van België inzake de opheffing van het Europese wapenembargo tegen China" (nr. 341)
Sprekers: **Guido Tastenhoye, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, **Patrick Moriau**

Moties 12

COMMISSION DES RELATIONS
EXTERIEURES

du

MARDI 22 JUIN 2004

Après-midi

COMMISSIE VOOR DE
BUITENLANDSE BETREKKINGEN

van

DINSDAG 22 JUNI 2004

Namiddag

Les questions et les interpellations commencent à 15.03 heures.

Présidente: Mme Annemie Neyts-Uyttebroeck.

De vragen en interpellaties vangen aan om 15.03 uur.

Voorzitter: mevrouw Annemie Neyts-Uyttebroeck.

01 **Vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "een conflict tussen het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding en het ministerie van Buitenlandse Zaken" (nr. 2239)**

01 **Question de M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "un conflit entre le Centre pour l'Egalité des chances et la lutte contre le racisme et le ministère des Affaires étrangères" (n° 2239)**

01.01 **Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK):** Mevrouw de voorzitter, mag ik even een kleine parenthese maken in verband met onze werkzaamheden? Na deze vraag zal ik even weggaan, maar tegen de stemming zal de heer Tastenhoye mij verwittigen. Ik zal dan zeker terugkomen. Op dat vlak is er dus geen probleem.

Om van wal te steken – zoals u het zei, mevrouw de voorzitter –, u hebt zich nog nooit zo precies uitgedrukt als daarnet toen u zei dat we het geluk hebben om de minister van Buitenlandse Zaken in ons midden te hebben. Mijn vraag dateert van 22 maart en was rechtstreeks aan hem gericht. Pas nu, op 22 juni – drie maanden later – kan ik de vraag stellen.

De vraag is oorspronkelijk beantwoord door mevrouw Ries, maar zij verwees toen ook naar de minister himself. Daarom kom ik er nu op terug.

Waarover gaat het, mijnheer de minister? Op 5 maart verklaarde de voormalige directeur van het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding, Johan Leman, in een televisiedebat dat hij voerde met de voorzitter van het Vlaams Blok, de heer Vanhecke, dat zijn weggaan uit het Centrum – ik heb het genoteerd – alles te maken had met het feit dat het departement Buitenlandse Zaken hem kwalijk genomen had dat hij had geprotesteerd tegen het gemakkelijk toekennen van inreisvisa en andere documenten. Meer zei hij niet. Dat was zeer sibillijns, maar tegelijkertijd maakte hij uw hele departement daarmee verdacht, zodat ik van mening was dat ik u daaromtrent toch wat meer vragen moest stellen.

Hij had het immers over het toekennen van inreisvisa en andere documenten. Wanneer wij dat in relatie brengen – wij kunnen niet

01.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Lors d'un débat télévisé diffusé le vendredi 5 mars 2004, l'ancien directeur du Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme, M. Leman, a déclaré qu'il avait été plus ou moins contraint de démissionner parce qu'il avait dénoncé la délivrance trop complaisante de visas d'entrée. Par cette remarque mystérieuse, il a jeté la suspicion sur tout le département des Affaires étrangères. La tentation est grande d'établir un lien avec les rumeurs de fraude de visas à l'ambassade belge à Sofia.

Le 9 mars 2004, alors que je l'interrogeais à ce sujet, la secrétaire d'Etat Mme Ries m'a renvoyé au ministre Michel. Les affirmations de M. Leman sont-elles exactes? Que se passe-t-il exactement?

anders – met het gerechtelijk onderzoek naar Visa-fraude in onder meer de Bulgaarse hoofdstad Sofia, waarbij de Belgische ambassade betrokken zou zijn, dan ontstaat er toch een klimaat van verdenking.

Mijnheer de minister, ik wil er u attent op maken dat over de Visa-fraude op de ambassade in Sofia niet alleen nu wordt gesproken. Toen ook al werd er geregeld allusie op gemaakt.

Bijgevolg stelde ik u toen die vraag. U stuurde echter mevrouw Ries, die mij naar u verwees. Daarom kom ik opnieuw bij u aankloppen om te vragen wat ervan aan is.

Heeft pater Johan Leman inderdaad dermate veel keet en herrie geschopt tegenover uw departement dat het hem zijn loopbaan heeft gekost? Zo ja, waarover ging het dan? Zo neen, moeten wij dan concluderen dat de pater ook in dit geval uit zijn nek heeft gekletst?

01.02 Minister **Louis Michel**: Staatssecretaris Ries heeft mij verslag uitgebracht over uw vraag en het antwoord dat zij u daarop op 10 maart gaf.

01.02 **Louis Michel**, ministre: La secrétaire d'Etat Ries m'a mis au fait de cette question.

Mijn betrekkingen met de heer Leman kan ik bestempelen als absoluut normaal. Er is van mijnentwege nooit enige animositeit geweest tegenover de heer Leman. Ik moet wel zeggen dat ik de televisie-uitzending waarover u spreekt, niet heb gezien en ik derhalve niet weet waarop een eventuele kritiek van de heer Leman zou slaan.

Mes relations avec M. Leman sont normales. Je n'ai jamais fait preuve de la moindre animosité à son égard. Je n'ai pas vu l'émission concernée et ne sais donc pas sur quoi porte la critique de l'ancien directeur.

01.03 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, ik kan u troosten. Als u ze zou hebben gezien, zou u het ook niet weten. Meer dan dat heeft hij niet gezegd. Hij heeft alleen maar gezegd dat hij moest gaan, omdat hij problemen had met het departement voor Buitenlandse Zaken, niet meer of niet minder.

01.03 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): M. Leman n'a pas tenu d'autres propos que ceux que je viens de citer. Je ne mets nullement en doute la réponse du ministre et conclus que M. Leman a raconté des balivernes pour la énième fois.

Mijnheer de minister, ik aanvaard uw antwoord zonder meer. Ik trek het niet in twijfel. Ik concludeer daaruit wel dat Johan Leman in deze materie eens te meer uit zijn nek heeft gekletst. Wie dat één keer doet, mag er terecht van worden verdacht dat heel vaak te hebben gedaan.

De **voorzitter**: Dat zullen wij goed onthouden, mijnheer Van den Eynde.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

02 **Vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "zijn kritiek op een BBC-documentaire met betrekking tot de politiek van Leopold II in Congo" (nr. 2400)**

02 **Question de M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les critiques qu'il a émises à propos d'un documentaire réalisé par la BBC sur la politique menée par Léopold II au Congo" (n° 2400)**

02.01 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, deze vraag gaat over het droevige verhaal van het inpalmen van een groot stuk van Centraal-Afrika, niet door België, maar door Leopold II. U weet dat België – niet ten onrechte trouwens – geen koloniale roeping had, maar de toenmalige

02.01 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Bien que la Belgique n'ait pas eu d'emblée une vocation coloniale, Léopold II a estimé devoir mettre main basse

vorst des te meer. U weet ongetwijfeld dat de toenmalige vorst – ik denk dat ik hem daar een compliment mee maak – een lepe vos was en er niet voor terugdeinsde af en toe zelfs de grote mogendheden van toen in zijn zak te steken.

Naar aanleiding van de Conferentie van Berlijn van 1875 was hij erin geslaagd de grote Europese mogendheden ertoe te brengen hem aan te stellen als vorst of staatshoofd van de Vrijstaat Congo. Die Vrijstaat Congo heeft hij dan later aan België opgesolferd. Met de term “opgesolferd” overdrijf ik ook niet, want ik had altijd de indruk dat de Belgische politieke wereld en de Belgische vertegenwoordiging van de bevolking nog altijd, ook in 1909, vrij koel bleef ten opzichte van een koloniale uitbreiding van het Rijk.

Helaas heeft het Leopold II heel veel geld en heel veel beloftes gekost om zich dat groot stuk land in Centraal-Afrika toe te eigenen. Ik herinner u eraan, mijnheer de minister, dat bij de onafhankelijkheid van Congo in 1960 Charles De Gaulle nog een claim ingediend heeft op Congo. Leopold II had de Franse republiek immers beloofd dat het land aan Frankrijk zou toekomen mocht België het niet innemen. De Fransen waren dat niet vergeten. Veel beloftes en veel geld dus.

Leopold II wou zo snel mogelijk terug aan zijn centen geraken. Hij is daar formidabel in geslaagd. De London School of Economics bestudeerde eind jaren '60 de economie van de koloniale mogendheden en kwam tot de merkwaardige vaststelling dat Congo de enige kolonie is die echt veel geld heeft opgebracht aan haar eigenaar, echter niet aan België maar aan Leopold II op het ogenblik dat hij er staatshoofd was en die niet gecontroleerd werd door een parlement of een of ander democratisch orgaan.

Om het geld te kunnen binnenhalen, moest Leopold II het land zo snel als mogelijk tot exploitatie brengen. Het ging vooral over rubber. Om rubberplantages te laten opbrengen is er arbeidskracht nodig. Die heeft hij bij de plaatselijke bevolking gevonden. Daar begint het drama. De wijze waarop dat gebeurd is, zou zeker nu niet, maar toen evenmin, door de beugel kunnen. De situatie was zo erg – let wel: ik spreek van eind 19^e eeuw – dat er geregeld verslagen verschenen in de wereldpers over de mishandeling van de zwarte bevolking van Congo door de mensen van Leopold II.

Er was een bevoorrechte getuige om daarover te rapporteren, namelijk de Britse consul in het toenmalige Leopoldstad. Hij was in feite een Ierse nationalist en bekommerde zich heel erg om de mensenrechten. Terloops gezegd, hij was een Ierse nationalist die in de Eerste Wereldoorlog mee aan de wieg stond van de opstand tegen Engeland en hij werd in 1916 door Groot-Brittannië wegens hoogverraad opgehangen. Met andere woorden, men kan hem van veel zaken verdenken, maar zeker niet van een trouwe agent geweest te zijn van Groot-Brittannië. Groot-Brittannië was zijn politieke vijand. Het is precies die man die een heel aantal verslagen gemaakt heeft, zowel voor de Britse regering als voor de Angelsaksische pers en de Amerikaanse pers, over de mishandeling van de zwarte bevolking van Congo door de mensen van Leopold II.

Wanneer de BBC daaromtrent dan een reportage maakt, dan baseert ze zich uiteraard zeer sterk op zijn verslagen, alsook op de Britse parlementaire stukken uit die tijd. Twijfelen aan het verhaal lijkt mij

sur une importante partie de l'Afrique centrale. Le roi était rusé au point d'être devenu le chef de l'Etat indépendant du Congo. Toutefois, cette ambition lui a coûté très cher en argent et en promesses. Pour récupérer le plus rapidement possible cet argent, il a principalement exploité au Congo le caoutchouc, mettant pour cela la population locale à contribution. Ses méthodes n'étaient pas toujours admissibles.

A la fin du 19ème siècle, Roger Casement, un nationaliste irlandais, a publié différents rapports sur les dérives qui se sont produites. Pour réaliser son reportage, la BBC s'est fondée sur ces textes ainsi que sur des documents parlementaires britanniques de l'époque. Il me semble dès lors difficile de mettre en doute la véracité de ce documentaire. Je me suis donc étonné d'entendre le ministre protester vivement contre le reportage. Il faut pouvoir appréhender notre histoire avec un esprit critique, même lorsqu'il y a de la réputation d'un Saxe-Cobourg. Pourquoi le ministre a-t-il adopté une attitude aussi tranchée?

dus absoluut uit den boze. We mogen ervan uitgaan dat de betrokken reportage, helaas, grotendeels met de waarheid overeenstemt.

Mijnheer de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, het heeft me dan ook verbaasd dat u naar aanleiding van de uitzending van die reportage zwaar geprotesteerd hebt tegen de inhoud ervan. In feite hebt u heel het historische document, dat gebaseerd is op getuigenissen waaraan niet kan en mag getwijfeld worden, niet alleen in twijfel heeft getrokken, u bent er ook zeer zwaar tegenin gegaan.

U mag het mij niet ten kwade duiden, mijnheer de minister, maar ik denk dat een kritische benadering van onze geschiedenis mogelijk moet zijn, ook al is het een Saksen-Coburg die een niet te fraaie rol in het verhaal heeft gespeeld. Ik wil u dan ook vragen waarom u zo tekeer bent gegaan tegen deze uitzending.

02.02 Minister **Louis Michel**: Vooreerst wens ik een kleine onjuistheid te corrigeren. De documentaire is niet van de BBC, maar van het onafhankelijke productiehuis Periscope Productions. De documentaire werd wel gecosponsord door de BBC, de VRT en de RTBF. Filmmaker Peter Bate is niet aan zijn proefstuk toe inzake vergalling van ons koloniaal verleden. Het is eenieders recht om vrij te publiceren wat hij wil. Het is ook mijn recht en ik meen ook mijn plicht, om flagrante onwaarheden aan de kaak te stellen, zeker wanneer die van aard zijn een verkeerd beeld van ons land en zijn verleden op te roepen en het huidige Afrikabeleid van de regering te schaden. Aan dit pamflet een historische benadering toeschrijven is het volgens mij te veel eer aandoen.

Ik heb nooit beweerd dat er in Congo Vrijstaat geen misbruiken zijn gepleegd. De presentatie van deze misbruiken onder vorm van een proces, met uitsluitend getuigen ten laste en zonder eerbiediging van de rechten van de verdediging, geeft echter een eenzijdig beeld van de werkelijkheid. Historici met staat van dienst hebben tijdens het RTBF-debat dat op de documentaire volgde, scheefftrekkingen aan de kaak gesteld.

Blijkens het debat op de RTBF werden historici zoals professor Kurgan van de ULB meermaals door Peter Bate geïnterviewd, maar kwam zij noch haar argumentatie aan bod in het programma. Historici of wetenschappers kwamen niet aan bod, wel journalisten of autodidacten.

Gelet hierop meende ik het inderdaad aangewezen om openlijk te reageren op een programma dat in meer dan een opzicht een verdachte neiging vertoont tot eenzijdige en foutieve berichtgeving. Ik heb nooit de duistere kanten van onze geschiedenis willen verdoezelen. Wanneer programmamakers over de schreef gaan, is enige rechtzetting toch wel geboden.

Ik heb hier ook een reeks met bevindingen inzake sommige onjuistheden, maar die lijst is vrij lang. Ik stel voor die tekst aan de leden te laten bezorgen.

02.02 **Louis Michel**, ministre: Le documentaire n'a pas été réalisé par la BBC mais par la maison de production indépendante Periscope Productions et coproduit par la BBC, la VRT et la RTBF. Peter Bate, le réalisateur, avait déjà consacré plusieurs documents à notre passé colonial. Chacun est libre de publier ce qu'il veut mais c'est également mon droit et mon devoir de dénoncer des non-vérités flagrantes.

Je n'ai jamais prétendu qu'aucun abus n'avait jamais été commis dans l'Etat indépendant du Congo, ni cherché à dissimuler des pans obscurs de notre histoire. Le pamphlet de Peter Bate ne repose sur aucun fondement historique. Il présente une image tronquée de notre pays et porte préjudice à la politique africaine mise en œuvre par le gouvernement. La présentation des abus est partielle et repose exclusivement sur des témoignages à charge, sans aucun respect des droits de la défense. Il est apparu lors d'un débat à la RTBF que les interviews de certains historiens, pourtant interrogés à plusieurs reprises, ne furent finalement pas intégrées dans le documentaire. Contrairement aux journalistes et aux autodidactes, les scientifiques étaient pratiquement absents. Lorsque les auteurs d'émissions dépassent les bornes, une mise au point s'impose.

Je communiquerai aux membres une liste de constats concrets.

02.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, u dient uw documenten in. Ik zou bij wijze van spreken symbolisch een getuige willen oproepen waarvan de verslagen heel gemakkelijk terug te vinden zijn op het internet, namelijk in de archieven van het Brits Parlement. Het zijn de verslagen van sir Roger Casement, de Ierse nationalist waarover ik het daarstraks had. In Leopoldstad in Congo was hij consul van het Verenigd Koninkrijk in die tijd en hij heeft een aantal verslagen opgesteld die er echt niet om logen.

Ik wil het herhalen. Men heeft vaak gesteld dat de Engelsen een campagne tegen Leopold II voerden, omdat zij hem zijn koloniaal imperium misgunden. Ik trek dat in twijfel, niet omdat ik de Engelsen als heiliger dan de paus beschouw. Integendeel.

Om twee redenen trek ik die stelling in twijfel. Ten eerste, Leopold II is staatshoofd van de vrijstaat geworden met de zegen van de Engelsen. Ik herinner u eraan dat Leopold I, de vader van Leopold II, een oom was van koningin Victoria, die op dat ogenblik nog steeds aan het bewind was in Londen.

Ten tweede, de rapporten die Leopold II beschuldigen, zijn opgesteld door iemand die men niet kan verdenken van overdreven trouw aan de Britse koloniale belangen. Integendeel, Casement was een nationalist en bijgevolg een antikolonialist en werd ter dood veroordeeld en opgehangen door de Britten wegens zijn aandeel in de gewapende paasopstand van 1916 in Dublin. Hij was zeker geen agent van Engeland op het ogenblik dat hij de verslagen opstelde. Men vindt die stukken heel eenvoudig op het internet terug.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

03 Question de Mme Josée Lejeune au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation des Kurdes dans le monde" (n° 2750)

03 Vraag van mevrouw Josée Lejeune aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand van de Koerden" (nr. 2750)

03.01 Josée Lejeune (MR): Madame la présidente, m'autorisez-vous à modifier quelque peu ma question en fonction de l'actualité si M. le vice-premier ministre est d'accord? (*Assentiment*)

Ma question s'articule autour de la situation des Kurdes dans le monde. Comme nous le savons, le 30 juin, un nouveau gouvernement irakien va récupérer la pleine souveraineté sur l'ensemble de son territoire. Or, les Kurdes bénéficient depuis la fin de la première guerre du Golfe d'une autonomie relative au sein de l'État irakien. Nous savons également que la garantie de l'avenir du peuple kurde ne dépend pas des seules autorités irakiennes; la Turquie a également un rôle central dans cette question.

Monsieur le vice-premier ministre, nous aimerions connaître votre analyse sur cette question et avoir des précisions sur un certain nombre de points.

02.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Je ne crois pas que les Anglais ont mené une campagne de dénigrement contre Léopold II parce qu'ils ne lui accordaient pas le droit d'avoir un empire. N'oubliez pas que notre souverain est devenu chef de l'Etat indépendant du Congo avec la bénédiction des Anglais. En outre, Roger Casement était un anticolonialiste et il n'était absolument pas un agent au service des Anglais qui l'ont même pendu parce qu'il avait été impliqué dans la révolte de Pâques en 1916 à Dublin. On trouve facilement ses écrits sur internet.

03.01 Josée Lejeune (MR): Op 30 juni eerstkomend zal de nieuwe Iraakse regering de soevereiniteit over het hele Iraakse grondgebied terugkrijgen. Sinds het einde van de eerste Golfoorlog beschikken de Koerden echter over een relatieve autonomie. Bovendien hangt de toekomst van het Koerdische volk niet enkel af van de Iraakse autoriteiten, maar speelt ook Turkije daarin een centrale rol.

Wat is uw analyse van die kwestie?

Premièrement, dans le cadre d'un nouvel État irakien en formation, quelles sont les garanties d'avenir obtenues par la population kurde, notamment dans la gestion politique de leur territoire, au niveau culturel et linguistique et sur le plan du développement économique?

Deuxièmement, qu'en est-il de la procédure dite "d'arabisation"?

Troisièmement, quelle est la position de la Turquie sur l'opportunité de mettre en place un État fédéral en Irak? Quelle assurance a-t-elle pu obtenir afin de développer avec l'Irak des relations de voisinage pacifiques?

Quatrièmement, la Turquie va débiter en 2005 des négociations pour adhérer à l'Union européenne. Le gouvernement turc a déjà pris de nombreuses mesures afin d'améliorer la situation des populations kurdes. Quelle est la place de cette question dans les discussions qui vont s'ouvrir? Quelles sont les exigences des Européens?

Enfin, quelle est la place de ces préoccupations dans le cadre du processus de Barcelone? Dans quelle mesure font-elles l'objet de discussions et de débats?

Welke toekomstgaranties krijgt de Koerdische bevolking in het kader van de nieuwe in opbouw zijnde Iraakse Staat inzake het politiek bestuur van haar grondgebied, het beleid op het stuk van de cultuur, de taal en de economische ontwikkeling?

Hoe zit het met de zogenaamde "arabisering"?

Wat is het standpunt van Turkije over de opportuniteit van de oprichting van een federale Staat in Irak?

Welke verzekering heeft Turkije gekregen dat met Irak vreedzame relaties van nabuurschap tot stand kunnen worden gebracht? In het kader van de onderhandelingen met het oog op de toetreding van Turkije tot de Europese Unie heeft de Turkse regering al maatregelen getroffen om de situatie van de Koerdische bevolking te verbeteren. Welke plaats zal die kwestie in de komende besprekingen innemen en wat zijn de Europese eisen in dat verband?

Op welke manier kaderen die bekommernissen in het proces van Barcelona? In welke mate worden zij besproken?

03.02 **Louis Michel**, ministre: Madame la présidente, madame Lejeune, à la lecture de vos questions, dans lesquelles vous mentionnez la procédure d'arabisation et le processus de Barcelone, j'ai supposé que vous vous référiez davantage aux Kurdes de Syrie. Je vous propose, dès lors, de cibler ma réponse sur ceux-ci. A la fin de ma réponse j'aborderai la situation des Kurdes d'Irak. D'après les informations dont je dispose, il n'y a pas de répression active des Kurdes en Syrie. Bien que sa situation ne soit pas comparable à celle des Kurdes des pays voisins, la minorité kurde de Syrie qui compte 1,5 million à 2 millions de personnes, soit 9% de la population, n'en est pas moins soumise à des mesures discriminatoires. Le problème se pose particulièrement avec les Kurdes apatrides.

En 1962, le gouvernement syrien a procédé à un recensement de la population, à la suite duquel il a déclaré que les quelque 120.000 Kurdes (entre 200.000 et 250.000 aujourd'hui compte tenu de la croissance démographique) de la région de Djezireh, tous ressortissants syriens, n'étaient que des étrangers se trouvant illégalement en Syrie. Par un simple subterfuge administratif, on leur a demandé de remettre leur carte d'identité, afin d'en refaire de

03.02 Minister **Louis Michel**: Als ik uw vragen lees, veronderstel ik dat u veeleer verwijst naar de Koerden in Syrië; ik zal mij in mijn antwoord dan ook op hen toespitsen.

Volgens de inlichtingen waarover wij beschikken, is er geen sprake van een actieve repressie van de Koerden in Syrië. Hoewel hun situatie niet vergelijkbaar is met die van de Koerden in de buurlanden, is de Koerdische minderheid in Syrië, die 9% van de bevolking vertegenwoordigt, niettemin het slachtoffer van discriminerende maatregelen.

In 1962 werd na een volkstelling

nouvelles. Mais les nouvelles cartes ne leur ont jamais été délivrées, de sorte que ces Kurdes se sont retrouvés apatrides dans leur propre pays.

En 1963, l'Etat syrien a créé ce que l'on appelle "la ceinture arabe". A l'Est du pays, la riche région agricole et pétrolière kurde de Djezireh a dû être évacuée pour permettre la création de cette ceinture. A la place des villages kurdes, des fermes d'Etat ont été bâties et réservées aux Arabes qui devaient être amenés d'autres régions de Syrie pour remplacer les Kurdes. On a assisté également, comme en Turquie, à l'arabisation progressive de la toponymie kurde de la région.

Les agglomérations où les Kurdes sont principalement établis, essentiellement dans le Nord-Est, à Qamichli, Hassaké et les localités avoisinantes, sont parmi les plus déshéritées du pays.

Des incidents graves sont survenus dans cette région en mars dernier entre Kurdes et Arabes à la suite d'un match de football.

La situation actuelle est loin d'être satisfaisante. Outre la détention prolongée de Kurdes à la suite des incidents de mars, les dirigeants des onze partis kurdes ont été tout récemment convoqués par les services de sécurité militaires pour se voir signifier que leurs partis étaient désormais interdits et qu'ils devaient cesser toute activité politique. Mais ils ont proclamé leur volonté de poursuivre leurs activités politiques en dépit de cette interdiction.

Le président Bashar al-Assad avait pourtant tenu des propos conciliants au sujet des Kurdes, affirmant notamment qu'une solution serait trouvée au problème de la nationalité réclamée par la communauté kurde. Il semble qu'il s'agisse d'un nouveau bras de fer entre les réformateurs et la vieille garde syrienne.

Les Kurdes revendiquent légitimement la reconnaissance de leur langue et de leur culture ainsi que des droits politiques. Même s'ils les revendiquent dans le cadre de l'intégrité territoriale du pays, le gouvernement syrien soupçonne des visées séparatistes, d'avantage encore dans le nouveau contexte régional.

La Belgique, de concert avec ses partenaires européens, est particulièrement attentive à la situation des Kurdes en Syrie. La question kurde devra de toute façon être traitée par les autorités syriennes avec tout le sérieux requis tant sur l'aspect des droits de l'homme que sur celui des droits de cette minorité à sa propre identité culturelle et linguistique. Cette question touche aussi à des problèmes tels que l'immigration illégale et l'asile en Europe et mérite, dès lors, d'être abordée dans le cadre du dialogue entre l'Union européenne et la Syrie, entre autres dans le cadre du processus de Barcelone.

L'accord d'association dont la négociation avec la Syrie n'est pas terminée prévoit un dialogue sur les droits de l'homme. Je tiens à préciser que l'Union européenne ne se prive pas d'exercer des pressions sur les autorités syriennes chaque fois qu'elle l'estime nécessaire, en particulier dans le domaine des droits de l'homme.

J'ouvre ici une parenthèse. Personnellement, je défends avec acharnement le maintien et l'approfondissement du dialogue avec la

verklard dat de circa 120.000 Koerden, die alle de Syrische nationaliteit bezaten, vreemdelingen waren die zich onwettig op het Syrische grondgebied bevonden en door een administratieve list werden zij van hun identiteitsbewijzen beroofd. Op die manier werden zij staatlozen in eigen land.

In 1963 heeft de Syrische Staat de "Arabische gordel" in het leven geroepen door de evacuatie van de rijke Koerdische regio van Djezireh, die werd herbevolkt met Arabieren uit andere gebieden van Syrië. De agglomeraties waar de Koerden zich voornamelijk hebben gevestigd, met name in het noordoosten, behoren tot de armste gebieden van het land.

In maart jongstleden hebben er zich in deze regio zware incidenten tussen Koerden en Arabieren voorgedaan, en de situatie is er nog steeds uiterst gespannen. Ondanks de verzoenende taal van president Bashar al-Assad werden de elf Koerdische partijen verboden. De Koerden eisen terecht de erkenning van hun taal en hun cultuur, evenals politieke rechten.

België en zijn Europese partners volgen de situatie van de Koerden in Syrië op de voet. Deze kwestie zal door de Syrische autoriteiten welberaden aangepakt moeten worden, met inachtneming van de mensenrechten en van het recht van deze minderheid op een eigen culturele en taalkundige identiteit. De kwestie kan ook niet los gezien worden van de illegale immigratie en de asielaanvragen in Europa, en dient dan ook besproken te worden in het kader van de dialoog tussen de Europese Unie en Syrië, onder meer in het raam van het proces van Barcelona.

De Europese Unie laat niet na druk uit te oefenen op de Syrische autoriteiten. De Unie doet dat stevast als zij dat nodig acht,

Syrie car, selon moi, c'est un acteur important que l'on ne doit pas sous-estimer.

Quant à vos questions concernant les Kurdes d'Irak, il est évident que la future structure de l'Etat et la répartition du pouvoir entre le niveau central et le niveau des gouvernorats seront deux des plus grands défis politiques que devront relever les autorités irakiennes. Rien n'est décidé pour le moment.

Le gouvernement intérimaire irakien, formé le 1er juin dernier, a pour tâche primordiale la préparation des élections devant être organisées au plus tard le 31 janvier 2005. Ces élections mettront en place un gouvernement irakien de transition qui préparera une nouvelle constitution. C'est donc seulement en 2005 que nous verrons comment les Irakiens eux-mêmes souhaitent organiser leur Etat.

En ce qui concerne la Turquie, elle suit l'évolution de la situation en Irak avec un intérêt particulier, à l'instar des autres pays voisins. La Turquie a toujours souligné l'importance qu'elle attache au respect de l'intégrité territoriale de l'Irak. La Turquie est en contact régulier avec les leaders des Kurdes d'Irak. Même aujourd'hui, le 22 juin, M. Talabani, président de l'une des deux formations politiques les plus importantes des Kurdes d'Irak – l'Union patriotique du Kurdistan –, se trouve à Ankara pour des consultations. M. Barzani, président du Parti démocratique du Kurdistan, s'est également déjà rendu en Turquie.

Enfin, concernant les relations de la Turquie avec l'Union européenne, le Conseil européen a réaffirmé les 17 et 18 juin, qu'elle ouvrirait sans délai les négociations d'adhésion si le Conseil européen décide en décembre 2004, sur la base d'un rapport de recommandation de la Commission, que la Turquie satisfait aux critères politiques de Copenhague. Ces critères incluent notamment le respect des droits de l'homme et la protection des minorités.

inzonderheid op het gebied van de mensenrechten.

Ik bepleit het behoud en zelfs de verdieping van de dialoog met Syrië, want het land is mijns inziens een niet te onderschatten actor in de regio.

Wat Irak betreft, zijn de toekomstige staatsstructuur en de bevoegdheidsverdeling tussen het centrale niveau en dat van de gouvernementschappen twee van de grootste uitdagingen voor de Irakese autoriteiten.

De interimregering moet de verkiezingen voorbereiden, tegen uiterlijk 31 januari 2005. Die verkiezingen moeten tot een overgangsregering leiden die een nieuwe Grondwet zal voorbereiden.

Turkije dat de evolutie in Irak met argusogen volgt, beklemtoont dat het de territoriale integriteit van Irak respecteert en regelmatig contact heeft met de Koerdische leiders in Irak.

Met betrekking tot de betrekkingen tussen Turkije en de Europese Unie, heeft de Europese Raad bevestigd dat de Unie onverwijld toetredingsonderhandelingen zal beginnen indien de Raad in december van dit jaar kan beslissen aan de hand van een verslag met aanbevelingen van de Commissie dat Turkije beantwoordt aan de politieke criteria van Kopenhagen, onder meer het naleven van de mensenrechten en de bescherming van de minderheden.

03.03 Josée Lejeune (MR): Madame la présidente, je remercie le vice-premier ministre pour la qualité de sa réponse.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

04 Interpellatie van de heer Guido Tastenhoye tot de eerste minister over "het standpunt van België inzake de opheffing van het Europese wapenembargo tegen China" (nr. 341)

04 Interpellation de M. Guido Tastenhoye au premier ministre sur "la position de la Belgique en ce qui concerne la levée de l'embargo européen sur les ventes d'armes à la Chine" (n° 341)

04.01 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): (...)

U deed dit naar aanleiding van het bezoek van de Chinese premier Wen Jiabao aan ons land. Op die manier hebt u zich geschaard aan de zijde van Frankrijk en Duitsland die eveneens pleiten voor de opheffing van het wapenembargo. Zoals u weet werd dit wapenembargo ingesteld nadat in 1989 honderden Chinese studenten op het Tienanmenplein werden vermoord door het dictatoriale communistische regime.

Andere Europese landen blijven gekant tegen de opheffing van dit wapenembargo. U hebt samen met de eerste minister ook gezegd dat het om een onvoorwaardelijke opheffing van het wapenembargo ging. Het voorzichtige voorstel van premier Verhofstadt tot koppeling van de ratificatie door China van de conventie van de Verenigde Naties over de politieke en burgerrechten en van een meer intense politieke dialoog met de Europese Unie over de mensenrechten aan de opheffing van het wapenembargo werd door de Chinese premier radicaal van de hand gewezen.

Intussen blijft China de grootste dictatuur ter wereld. Er is geen politieke vrijheid. Er is geen persvrijheid. Er is geen vrijheid van meningsuiting. Er gebeuren nog steeds grove schendingen van de mensenrechten. Er is de slechte behandeling van de gedetineerden in de gevangenissen. Er is de massale toepassing van de doodstraf, met 10.000 executies per jaar. Er is onder meer de vervolging van de Falung Gongbeweging. Er is de wederrechtelijke bezetting van Tibet. Er is de permanente dreiging van China tot invasie van het eiland Taiwan.

Wij hebben sterk de indruk, mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, dat met betrekking tot China andere maten en gewichten worden gehanteerd dan wat andere landen betreft. Kunt u, naar aanleiding van het bezoek aan België van de Chinese premier Wen Jiabao het standpunt toelichten van de Belgische regering inzake de mogelijke opheffing van het Europese wapenembargo tegen China? Wat zijn de beweegredenen van de Belgische regering terzake? Waarom spreekt men van een onvoorwaardelijke opheffing? Blijft de Belgische regering voorstander van een onvoorwaardelijke opheffing van het wapenembargo in het licht van de radicale afwijzing van de voornoemde koppeling aan de mensenrechten door de Chinese premier? Prevaleren in dat dossier voor de Belgische regering de economische belangen op de mensenrechten? Werd in verband met dat standpunt ook overleg gepleegd met onze partners in de Europese Unie?

04.02 Minister Louis Michel: Mevrouw de voorzitter, ik ben van mening dat het nuttig is na te denken over het verdere politieke nut van het embargo, rekeninghoudend met de huidige realiteit die verschilt van die in 1989. Het opheffen van het embargo zou eenvoudig kunnen worden indien China zekere gestes deed inzake de mensenrechten, zoals de vrijlating van de laatste veroordeelden van 1989 of de toetreding van China tot de International Convention on

04.01 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK):

Avec la France et l'Allemagne, la Belgique œuvre en faveur de la levée de l'embargo européen sur les ventes d'armes à la Chine. L'embargo a été décrété en 1989 à la suite du massacre de centaines d'étudiants sur la place Tien An Men.

Le ministre a déclaré qu'il s'agissait d'une levée sans condition. Le premier ministre chinois avait rejeté la proposition du premier ministre Verhofstadt d'assortir la levée de l'embargo sur les ventes d'armes de la ratification de la Convention des Nations Unies relative aux droits politiques et civils ainsi que de discussions relatives aux droits de l'homme.

La Chine est la plus grande dictature au monde. La liberté d'expression n'y est pas respectée et les droits de l'homme y sont bafoués. La peine de mort y est encore largement appliquée. Par ailleurs, la Chine occupe le Tibet et constitue une menace pour Taiwan.

Nous avons l'impression que le ministre n'utilise pas les mêmes critères pour la Chine que pour d'autres pays. Pourrait-il nous communiquer davantage d'informations en ce qui concerne le point de vue du gouvernement? Pourquoi évoque-t-on une levée inconditionnelle après que le premier ministre chinois a rejeté l'idée d'un dialogue sur les droits de l'homme? Les intérêts économiques priment-ils les droits de l'homme? Le gouvernement a-t-il organisé une concertation avec d'autres pays européens?

04.02 Louis Michel, ministre: Il convient de tenir compte de l'utilité politique d'un embargo sur les armes. La situation politique contraste fortement avec celle de 1989. La levée de l'embargo serait simple si la Chine acceptait de

civil and political rights.

Kortom, wij hebben ons op dezelfde golflengte geplaatst als de andere lidstaten van de Europese Unie die nog altijd voorwaarden willen behouden. Ik zie dus niet in wat het probleem is. Mijn persoonlijke opinie, als u die vraagt, is dat het embargo eigenlijk geen nut heeft en dat een politieke dialoog beter zal kunnen verlopen zonder dat er systematisch voorwaarden worden gesteld.

Welk standpunt hebben wij ingenomen? Wij hebben eigenlijk de landen gevolgd die vinden dat wij dat nog niet kunnen doen voor het ogenblik.

Dus blijft de druk op de Chinezen bestaan, bijvoorbeeld inzake de toetreding van China tot de International Convention on civil and political rights. Ik zie niet in waar het probleem ligt.

04.03 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, wij vinden het toch wel verwonderlijk dat u zegt dat u niet inziet waar het probleem ligt. Dat is verwonderlijk, want de Chinese eerste minister heeft hier in België duidelijk verklaard dat hij elke koppeling tussen de mensenrechten en het onderhouden van betrekkingen met China afwees. De vraag is dan toch heel duidelijk om druk uit te oefenen op China en om de kwestie van de mensenrechten, telkens zich daartoe een gelegenheid voordoet op het internationale forum, aan bod te laten komen. De vraag is ook dat dit zou worden gekoppeld aan de economische en politieke relaties die men met dat land heeft.

Mijnheer de minister, door Frankrijk en Duitsland op dat vlak te volgen, zit u niet op het juiste spoor.

04.04 Minister Louis Michel: Wat hebben wij gedaan in de Europese Raad? Wij hebben het standpunt gevolgd van degenen die nog altijd druk willen uitoefenen. Wat bedoelt u dus? Wij hebben gedaan wat u vraagt.

Wilt u mijn persoonlijke bedenking over de problematiek? Ik heb gezegd dat ik geen enkel nut zie in het embargo. Ik zie geen enkel nut om systematisch economische akkoorden te koppelen aan voorwaarden op het gebied van de mensenrechten. Dat werkt niet altijd. Dat werkt in sommige gevallen zelfs tegenstrijdig. Dat is mijn standpunt.

Ik heb bijvoorbeeld hetzelfde standpunt voor Iran. Wat vragen de reformisten in Iran? Zij vragen om vooral geen koppeling te maken tussen economische akkoorden en mensenrechtenpolitiek. Dat vragen zij.

Ze vragen dat omdat ze natuurlijk zeer goed weten dat – bijvoorbeeld – economische uitwisselingen de beste manier zijn om vrede te brengen in Iran. Dat is hun standpunt. Ik heb verschillende leiders van de reformisten in Iran ontmoet. Zij zeggen mij systematisch dat wij onze hulp daaraan niet mogen koppelen. Dat is een kwestie van conceptie. Sommigen, zoals u, denken dat het uitoefenen van druk het opleggen van voorwaarden inhoudt. Anderen denken dat men die

faire quelques concessions en matière de respect des droits de l'homme. A l'instar des autres Etats membres de l'Union européenne, la Belgique souhaite maintenir certaines conditions. Personnellement, j'estime que cet embargo n'a pas de sens et qu'il entrave le dialogue politique.

La pression sur la Chine est donc maintenue, notamment en ce qui concerne son adhésion à la Convention internationale sur les droits civils et politiques.

04.03 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Le premier ministre chinois a toutefois indiqué qu'il souhaitait voir la question des droits de l'homme dissociée des relations entretenues avec son pays. Il faut donc exercer une pression en évoquant les droits de l'homme dans les forums internationaux et en liant le respect de ces droits aux relations économiques et politiques avec le pays. En s'inscrivant dans le sillage de la France et de l'Allemagne, le ministre s'engage dans la mauvaise voie.

04.04 Louis Michel, ministre: Lors du Conseil européen, nous avons adopté le point de vue de ceux qui souhaitent exercer une pression. A mon estime toutefois, l'embargo n'est pas utile. Il est même parfois contre-productif. En Iran, les réformistes demandent déjà de ne pas lier la politique des droits de l'homme et les accords politiques. Ils savent en effet que les échanges économiques constituent la meilleure manière d'amener la paix.

voorwaarden of die methode best niet systematisch gebruikt. Dat is een kwestie van methode, geen kwestie van ethiek. Het is een kwestie van efficiëntie.

04.05 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Ik respecteer de manier waarop u dat probeert ten goede te keren, maar als dit uw standpunt is, dan zegt u tegelijkertijd dat de tientallen jaren dat het wapen van het embargo door de Verenigde Naties is toegepast tegen diverse landen overal in de wereld volgens u niet de juiste aanpak is geweest.

04.06 Minister Louis Michel: Niet in alle gevallen. Ik ben niet zeker dat het embargo gedurende jaren op Irak iets heeft opgeleverd. Dat heeft niets opgeleverd. Het heeft alleen Saddam Hoessein en zijn regime versterkt. Dat is mijn opinie. Ik ben principieel zeer dikwijls tegen een embargo, want dat levert in zeer weinig gevallen iets op. Dat is mijn opinie. Misschien ben ik fout. Ik zeg u alleen dat ik geen voorbeeld ken waarin een embargo positief heeft gewerkt.

Ik geef u een voorbeeld. Wij zijn op dit moment bezig met een embargo op Zimbabwe. Dat brengt niets op. Dat helpt ons niet in de dialoog en dat helpt ook de oppositieleiden niet. Ze zijn nu op zichzelf aangewezen. Ze zijn daar alleen en eenzaam en wij helpen hen niet op die manier. Het is een voorbeeld dat ik geef. Op een zeker ogenblik waren de Zuid-Afrikaners aan het onderhandelen met Mugabe om de mensen van de oppositie in de regering te brengen. Dat is allemaal kapotgemaakt door het embargo. Dat brengt niets op. We kunnen natuurlijk van mening verschillen met betrekking tot de efficiëntie. Dat geef ik toe.

Maar een embargo geeft principieel vooral negatieve gevolgen voor de bevolking. De bevolking is daar het slachtoffer van en wordt door een embargo beschadigd, niet het regime, niet de autoriteiten, niet de leiders.

04.07 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Mevrouw de voorzitter, mag ik heel kort op de minister antwoorden? Mijnheer de minister, ik denk dat u zich hier toch vergist. U zegt immers dat een embargo dikwijls de bevolking treft, iets waar ik nog kan inkomen, maar het gaat hier over een wapenembargo. Daarmee treft u de bevolking toch niet? Daarmee treft u het regime in het hart.

04.08 Minister Louis Michel: Toch wel, u treft hier ook de bevolking. Zolang er immers geen akkoord op economisch en commercieel vlak is, heeft u natuurlijk de bevolking getroffen. De positieve aspecten en gevolgen voor de bevolking van een economisch en commercieel akkoord bestaan, want wat zeggen zelfs de reformisten ons? Ze zeggen dat ze dit akkoord nodig hebben omdat het dan veel gemakkelijker zal zijn om de mensenrechten te laten evolueren, om een frisse wind door hun systeem te laten waaien. Dat is hun redenering. Wij kunnen daarover van mening verschillen.

04.09 Patrick Moriau (PS): Madame la présidente, je voudrais dire que j'appuie tout à fait la position de M. le vice-premier ministre. D'ailleurs, je pense qu'aucun exemple d'embargo n'a fonctionné. Il y a eu l'embargo contre l'Espagne franquiste; c'est le tourisme qui y a amené la démocratie. En Afrique du Sud, c'est l'émancipation de la

04.05 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Je respecte les efforts déployés par le ministre mais il estime en fait que la politique d'embargo des Nations unies n'était pas non plus la meilleure approche.

04.06 Louis Michel, ministre: Pas toujours. L'embargo contre l'Irak n'a fait que renforcer le régime de Saddam Hussein. Je ne connais aucun cas dans lequel un embargo aurait eu un effet positif. J'admets toutefois que l'on peut diverger d'opinion à ce sujet. Au Zimbabwe, l'embargo ne contribue en tout cas pas à faire avancer le dialogue et l'opposition se retrouve coupée du monde extérieur. Des négociations menées avec M. Mugabe en vue de l'intégration de membres de l'opposition dans le gouvernement ont même échoué.

Un embargo touche la population plus que le régime.

04.07 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Il s'agit en l'espèce d'un embargo sur la livraison d'armes qui touche bien le régime.

04.08 Louis Michel, ministre: Un embargo sur la livraison d'armes frappe aussi la population car il faut des accords économiques et commerciaux pour permettre aux droits de l'homme d'évoluer, ce qu'admettent même les réformistes.

04.09 Patrick Moriau (PS): Ik sta helemaal achter het standpunt van de heer vice-eerste minister. Bovendien kunnen we geen enkel voorbeeld geven van een embargo

population noire et non l'embargo qui a mis fin à l'apartheid. Même l'embargo très, très dur sur les armes en Irak, qui était géographiquement difficile, puisqu'il n'y avait pas d'avions pendant tout un temps et que la route d'Amman était plus ou moins facile à contrôler, n'a pas empêché la constitution d'un stock d'armes qui subsiste encore. On en voit les conséquences tous les jours. Mais je ne me fais aucune illusion, nous ne convainçons pas M. Tastenhoye, lui, qui a été l'auteur d'une proposition pour placer Bruxelles sous embargo.

dat heeft gewerkt. Maar we zullen de heer Tastenhoye, die een voorstel heeft ingediend om een embargo op Brussel te leggen, niet kunnen overtuigen.

04.10 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Mevrouw de voorzitter, ik wil aan de heer Moriau zeggen dat ik het zeer verwonderlijk vind dat hij hier stelt dat het wapenembargo tegen Zuid-Afrika niet zou hebben gewerkt. Indertijd beweerde men dat het embargo – er was ook een economisch embargo – wel zeer effectief was in de strijd tegen de apartheid. Nu komt hij hier vertellen dat het helemaal geen effect zou hebben gehad. Dat verwondert mij ten zeerste.

04.10 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Je suis très surpris d'entendre dire que l'embargo sur les armes décrété contre l'Afrique du Sud aurait été inefficace. Quoi qu'il en soit, je dépose une motion pour demander le maintien de l'embargo sur les armes contre la Chine.

Ik blijf bij mijn mening dat men dat wapenembargo tegen China zal moeten handhaven en dat is ook de strekking van mijn motie.

Motions Moties

De **voorzitter** :En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées. Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

Une motion de recommandation a été déposée par M. Guido Tastenhoye et est libellée comme suit:

“La Chambre,
ayant entendu l'interpellation de M. Guido Tastenhoye
et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères,
demande au gouvernement
- de maintenir l'embargo en matière d'armes à l'encontre de la Chine;
- d'évoquer le problème des droits de l'homme en Chine à toute occasion lors du Forum européen.”

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Guido Tastenhoye en luidt als volgt:

“De Kamer,
gehoord de interpellatie van de heer Guido Tastenhoye
en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken,
vraagt de regering
- het wapenembargo tegen China te handhaven;
- het probleem van de mensenrechten in China overal op het Europese forum te berde te brengen.”

Une motion pure et simple a été déposée par Mme Josée Lejeune et par MM. Mohammed Boukourna, Cemal Cavdarli et Patrick Moriau.

Een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw Josée Lejeune en door de heren Mohammed Boukourna, Cemal Cavdarli en Patrick Moriau.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.
Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

Indien u mij toestaat inhoudelijk iets toe te voegen aan de discussie, wil ik het volgende zeggen.

Ik ken mevrouw Helen Sussman goed. Zij is een van de grote figuren in Zuid-Afrika en is sinds de jaren '60 tot en met vandaag steeds een grote tegenstander geweest van de apartheid. Zij is lid van de Democratic Party. Ik heb haar gevraagd of het embargo effectief is geweest. Zij zegt dat dit niet het geval was. Het is de bevolking die eronder heeft geleden. Zij heeft echter gezegd dat wat wel zeer effectief was, was toen men

alle culturele en sportieve uitwisselingen met Zuid-Afrika heeft stopgezet, wat bijzonder hard is aangekomen bij de ganse bevolking. Dit is een getuigenis van iemand die niet kan worden verdacht van enige sympathie voor het regime waartegen het embargo bedoeld was. Ik geef u dit ter informatie.

De bespreking van de vragen en interpellaties eindigt om 15.49 uur.
La discussion des questions et interpellations se termine à 15.49 heures.